

מפני קדושת המועד

שביעי של פסח

עניין חג שביעי של פסח

עניינו של חג 'שביעי של פסח' לאחר 'יום טוב ראשון של פסח' – מאיר רבנו אדמו"ר בעל 'אורחות חיים' ז"ע:

לפי שביום טוב ראשון של חג בעת יציאת מצרים זכו ישראל לבחינת 'גילוי שכינה' כמאמר בעל ההגדה 'ובמרא גדל – זו גלוי שכינה' וכמאמר 'עד שנגלה עליהם מלך המלכים הקב"ה וגאלם', והיה אז הלילה מאיר לישראל כאור היום כבחינת 'ולילה פיוס יאיר'.

ואלו לאחר מכן כשעבר עליהם יום הראשון של חג, נעלם ונתכסה מהם אור יקרות מבהיק זה, עד שנוצר והתהווה מכך גודל צעקה בליבות בני ישראל בשל העלם האור מהם, ונולד בקרבם תשוקה גדולה ועזה שיחזור להם האור כמקדם.

כתוצאה מהשתוקקותם זו של בני ישראל, החזיר להם הקב"ה אור גדול זה ביום שביעי של פסח ביתר שאת, כאשר בעת 'קריעת ים סוף' זכו לגילוי שכינה כמאמר 'וירא ישראל את ה' הגדלה' ואמרו חז"ל 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי הכהן'.

היינו, לפי שבתחילה בעת שזכו ישראל לאור בבחינת 'גדלות ראשון', היה זה האור אצלם בבחינת 'מתנה' גרידא מכיוון שטרם היו ראויים לכך, שהרי מלאך של מצרים עומד ומקטרג כנגדם 'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, מה נשתנו אלה מאלה??'

אכן עכשיו לאחר שהשתוקקו בליבם לזה האור שיחזור אליהם בשנית, והייתה להם עוגמת נפש רבה בשל העלם האור, הלכך זכו באור מחדש באמצעות יגיע כפם בבחינת 'יגיע כפך כי תאכל אשריך וטוב לך!' היינו בזכות ההשתוקקות זכו ישראל לקניין עצמי באור על ידי יגיע כפיהם.

[סוד ישרים, ליל שביעי של פסח, אות טו (ב)]

באופן דומה מסביר מרן הקדוש בעל 'מי השלוח' זי"ע עניין 'ספירת העומר' שאנו סופרים בימים אלה.

שכן מובא בדברי מרן האריז"ל, כי 'עמר' בגימטרייה 'יקר'. היינו: לפי שביום טוב הראשון של חג מושפע אור בהיר בשחקים על ישראל בבחינת 'גילוי שכינה' כפי שהאיר בעת 'ציאת מצרים' כשנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם, וזה האור שב ומתעורר בכל שנה ושנה.

אכן מאחר שבעת ההיא טרם ראויים ישראל לאור זה, שהרי האור הינו מתנוצץ עליהם באופן שמימי מבלי יגיעה והתעוררות מצדם שתצדיק זאת, אי לכך מתעלם זה האור מעיני ישראל, עד שנולדת בקרבם צעקה לאמור 'מה יקר חסדך!' היינו, שמתעוררת בליבם תשוקה חוזרת לאור יקרות שתופיע בנפשם באופן קבע.

אי לכך מתחילים אנו לספור מ"ט ימי 'ספירת העומר' שאז על ידי השתוקקות זו זוכים ישראל בהדרגה לחידוש האור, עד שלבסוף זוכים הם לאור בזכות ולא בחסד, בזמן מתן תורתנו הקדושה בחג השבועות.

[סוד ישרים, שם]

*

נס קריעת ים סוף

מדוע באה גאולת ישראל באמצעות קריעת הים דווקא? והלוא הרבה דרכי הצלה ישנן לפני המקום?

מסביר רבנו "מי השלוח":

הצלת ישראל ממצרים לא באה עבור פן הגשמי גרידא שבהצלה, כי אם בעיקר למען הצלתם הרוחנית של נפשות בני ישראל, על מנת לחלצם מקרב טומאת מצרים ותאוותיה ולהפכם להיות 'עם ה' כעדות הכתוב: **"בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה"**.

ומהי מהותו של "ים" ?

"ים" – מאיר רבנו "מי השלוח" – מסמל הינו תאוות עולם הזה, הסוערות והומות כגלי הים ומשליכות ומטלטלות את האדם הנתון

בתוכן מצד לצד, תוך איבוד כל שליטה. במובן זה, בקיעת הים בידי משה רבנו מסמלת מתן אפשרות עבור ישראל קדושים לצלוח את הים הגדול של תאוות עולם הזה ותענוגותיה, לעבור בתוכו "בחרבה" ולהישאר "יבש", מבלי להידבק ביצרי עולם החומר ומשיכותיו השפלות.

הכיצד אפשרי הדבר?

קובע בקדשו רבנו בעל "מי השלוח":

הדבר הינו אפשרי גם אפשרי!

שכן, הקב"ה מראש מקדם דאג עבור בני ישראל, שיוכלו לשרוד את העולם הזה זכים ונקיים, אי לכך קיפל ו"הכניס" כל "עונג" וקורת-רוח של אדם לתוך "דברי תורה". כל טובות שבעולם, ניתן להגיע אליהן באמצעות 'דברי תורה', ואין צורך לשם כך "לעבור" דרך ענייני תאוות העולם הזה והבליו "ולהירטב" בהם. הכול כאשר לכל ואף יתירה מכך, יכול אדם להשיגו בדרך התורה, המעדנת את חושי האדם ומעניקה תחושת מתיקות וקורת רוח מופלאה להוגה באותיותיה הקדושות ומהלך בשביליה בבחינת "דְרָכֶיהָ דְרָכֵי־נֶעַם" ו"מוצאיה מצא חיים".

יתירה מזו:

המוצא אושרו בדרך התורה, ירגיש מאושר בנפשו פי כמה וכמה מאותם אנשים הפורקים עול ומתמכרים אל תאוות העולם הזה ולאשר המדומה, אשר נפשם מעולם אינה יודעת מנוחה ושובע, מרוב רדיפתם אחרי תענוגי תבל. לעומתם, ההולכים בדרך התורה ועוסקים בדברי תורה, ימצאו בדרכם קורת רוח ואושר נפשי אמיתי, ונפשם בטוב תלין.

וכמובן, ימצאו את האושר העולה על כלנה: תחושה עילאית של קרבה לאלוקים חיים בבחינת "וְאָנִי קְרִבֶּת אֲלֵהֶם לִי טוֹב"!

זוהי משמעותה הרוחנית של נס "קריעת ים סוף" שאירע לעם ישראל.

(מי השלוח)

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ, כִּי הִשְׁבַּע הַשָּׁבַע... פֶּקֶד פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם...

סימן זה היה מסור בידם מימות אברהם ויצחק, ויעקב מסר ליוסף, ואמר להם: כל גואל שיבוא ויאמר לכם "פֶּקֶד פֶּקֶדְתִּי" (שמות ג טז) – הוא הגואל של אמת!

(מדרש תנחומא, שמות כד)

מה מיוחד בלשון "פֶּקֶד פֶּקֶדְתִּי", המסמל את הגואל ואת הגאולה?

מסביר רבנו בעל "תפארת יוסף":

לאמתו של דבר, לפי חשבון השנים שנמסר לאברהם אבינו ב"ברית בין הבתרים" רחוקים מאד היו בני ישראל מן הגאולה. שכן, הלוא כך נאמר לו לאברהם אבינו מפי הקדוש ברוך הוא: "יָדַע תְּדַע, כִּי־גַר יִהְיֶה זְרָעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא־לָהֶם, וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה! ואילו בני ישראל בעת יציאתם ממצרים סיימו בסך הכול מאתיים ועשר שנות גלות, ועדיין כמחצית מזמן הגלות נותר לפניהם. הכיצד אפוא זכו בני ישראל לצאת ממצרים קודם הזמן שנקבע להם??

התשובה לכך לפי דברי המדרש - הינה:

חשבון שנות הגלות שאורכן ארבע מאות שנה, חושב בידי השם יתברך לרוב רחמיו וחסדיו החל מלידת יצחק ואילך. שכן אף במשך שנות מגוריהם של האבות בארץ כנען, נחשבו הם בעצם כ"גרים בארץ לא להם", משום שארץ ישראל טרם נמסרה אז לרשותם. הגלות החלה אפוא מזמן לידתו של יצחק, ומני אז ואילך נתקיימה באברהם ובזרעו גזירת הגלות של "גַר יִהְיֶה זְרָעְךָ", כשגלות זו אכן נמשכת מאז במשך ארבע מאות שנה, עד ליציאתם של בני ישראל מארץ מצרים. (רש"י, שם)

חשבון מיוחד זה, נסתר היה מעיניהם של ישראל במשך כל השנים, שכן כך גזרה חכמתו יתברך, כי רק בסמוך לגאולה ממש תימסר לישראל בשורת הגאולה, ובד בבד גם יימסר להם החשבון האמיתי של שנות הגלות, שלאחריהן תבוא הגאולה. אמנם, למרות כי הדברים לא היו ידועים במפורש, הרי בצמד המילים "פֶּקֶד פֶּקֶדְתִּי" שנמסר איש מפי איש בידי אבות האומה, הוצפנה ברמז בשורת הגאולה הכוללת גם את

חשבון השנים, אשר לא הובן ולא פוענח רק לבסוף ממש, בעמדם כבר על סף הגאולה, כדלהלן:

"פֶּקֶד - פְּקֻדָּתִי" – כלומר: חשבון שנות הגלות הינו (= "פקידה" משמעותה חישוב, מלשון: 'אֶלֶּה פְּקוּדֵי הַמְּשָׁכָן'), שהן מתחילות למעשה מעת שנתקיים בו באברהם בשורת הבן של "וה' פֶּקֶד' אֶת-שָׁרָה", היינו: מאז לידתו של יצחק! לפי חשבון זה, שעת הגאולה הגיעה כבר עכשיו, והגאולה עומדת בפתח ממש!

וזהו אפוא שאומר המדרש:

"סימן זה היה מסור בידם מימות אברהם ויצחק, ויעקב מסר ליוסף, שאמר להם: 'כל גואל שיבוא ויאמר לכם "פֶּקֶד פְּקֻדָּתִי", כלומר מי שיבאר ויפענח אל נכון את 'צופן' בשורת הגאולה - אזי תדעו כי הוא הינו גואל האמת"..."

(תפארת יוסף, שביעי של פסח)

*

אֲזַי שִׁיר מֹשֶׁה...

בשעה שאתה עושה לנו נסים, אנו
אומרים לפניך שירה!

(מדרש בראשית רבה, פרשה ו)

מדוע "שעת הנס" דווקא, הינה זמן המתאים לאמירת "שירה" לפני הקב"ה?

מבאר רבנו "תפארת יוסף" ז"ע:

למעשה, הטבע כולו הינו בבחינת "נס" גדול ומתמשך. שכן, מי בעצם קבע הדבר כי כאן צריכה להיות "יבשה", ואלו מפה ואילך יהיה "ים"? אין זאת אלא שלפנינו "מעשה ניסים" רצוף מאת הקדוש ברוך הוא בורא עולם ויוצר כל, שהינו "מְחַדֵּשׁ בְּכָל-יּוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה-בְּרָאשִׁית!"

אז מה בכל זאת מיוחד במעשה "נס" עד שכולנו מתפעלים הימנו כל כך, בעוד שמן הטבע איננו מתפעלים כל עיקר!?

התשובה:

אמת ונכון הדבר, כי עולם ומלואו שקרוי "טבע" מהווה הינו שרשרת של נסים ונפלאות - אולם מרוב הרגלנו לראות את "הטבע", איננו מתפעלים הימנו כלל. אימתי אכן הננו מתפעלים?? בשעה שאנו מבחינים בדבר גדול היוצא מגדר הרגיל, בשינוי החורג מן דרך הטבע. או אז יוצאים אנחנו אחוזי "התפעלות", ואנו מתפעמים מן ה"נס" שעניינו חוזות בו בעידן התרחשותו.

נס של "קריעת ים סוף" - מהווה המחשה מצוינת לרעיון האמור.

שכן ברור כי מציאות הים, אף במצבו "הרגיל" כים ההולך וסוער וזועף בהמון גליו, הינו בבחינת "נס" אחד גדול ומתמשך, שימיו כימות עולם. הרי ברור מעל לכל ספק, כי אדם הראשון, בעת שהביט לראשונה בים ההולך וסוער, נאחז התפעלות מגודל ניסו של הקדוש ברוך הוא, לא פחות מן ההתפעלות שאחזה בבני ישראל בעת התרחשות הנס של "קריעת ים סוף", דורות רבים מאוחר יותר. שכן אצל אדם הראשון, היה הכול אצלו בבחינת "חדש"! כלל לא התקיים אצלו המושג "טבע", אלא הכול מסביבו היה לדידו בבחינת "נס" ופלא, כפי שאכן הוא היה! כל רגע של קיום הים והמון גליו, היה בעיניו בבחינת נס גדול ומופלא.

רק ברבות הימים וכחלוף הדורות, משהורגלו הבריות במציאות הים ומימיו, וראו בדבר מהלך "טבעי" לחלוטין - או אז הוצרכו למעשה "נס" יוצא דופן בדמות "קריעת ים סוף", בכדי להבחין בעליונות הבורא באמצעות מעשה חריג שיש בו משום שידוד מערכות ה"טבע".

*

מאיר רבנו ה"תפארת יוסף" זי"ע:

שורש המלה "נס" הינו נגזר מלשון הרמה לגובה, כלשון הכתוב "וְשִׁים אֶתֹּ עַל־נֶס" (במדבר כא, ח).

פירוש הדבר:

באמצעות מעשה "נס" החורג מן הטבע, מגביה הקב"ה את מבטינו לראות נכוחה, כי כל אשר רואות עינינו במשך כל הימים הינו בגדר "נס" מתמשך, אך מפני שפשוט הורגלנו אליו, הלכך איננו מרגישים

בזאת כלל! לפיכך מגיע מעשה "נס" המרים את מבטינו אל על, למען נוכל לראות את ה"טבע" לאשורו בגודלו הבלתי טבעי – או אז נראה וניווכח כמה "גדולים מעשי אלוקינו"! זה תפקידו העיקרי של מעשה "נס": להראות ולהבחין מתוך דבר ה"יוצא מן הכלל", אשר "ללמד על הכלל כולו יצא".

זהו אפוא שמדגיש המדרש: "בשעה שאתה עושה עמנו 'ניסים' - אנו אומרים לפניך שירה" - לפי שמבטנו המתגבה ומתרומם הודות לגילוי הנס, מרים אותנו לעילא למצב של אמירת "שירה" על "נפלאותיך וטובותיך שְׁבַכְלֵי־עַת" ועל ניסים הקורים מסביבנו בכל שעה ורגע.

(תפארת יוסף, שביעי של פסח)

***

קפאו תהמת בלבים

מדגיש רבנו "בית יעקב" זצ"ל:

נס כפול ומכופל היה כאן - בעת קפיאת המים בים.

שכן מדרך המים הקופאים בטבע, בעת הכפור למשל, שתהליך הקפיאה מתחיל באזור שפת הים, ומשם הולך הינו ומתפשט בהדרגה לתוך פנים המים. המים קופאים בהתחלה בשטח העליון, בשכבתם החיצונית, ורק לאחר מכן עם התגברות הכפור, ממשיך הקרח וחודר לתוך עומק המים.

ואלו כאן, בעת "קריעת ים סוף", תיכף ומיד בהתחלה "קפאו תהמת בלבים" – המים החלו לקפוא הישר מן הרגע הראשון בעמקי תהומות!

על שום מה התרחשו הדברים כאן לפי "סדר" זה?

מבאר רבנו "בית יעקב":

על הפסוק "וַיָּשֶׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקֶרֶן לְאִיתָנוּ", דורשים חכמינו זיכרונם לברכה: "לְאִיתָנוּ" – לתנאו הראשון, תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם הים במעשה בראשית, שייבקע לבני ישראל בעת שיעברו בתוך ים סוף (מדרש בראשית רבה).

אומר ה"בית יעקב" זי"ע – בעת בקיעת הים, קפאו המים ישר מן ההתחלה בעמקי תהומות, מכיוון שקריעת הים שהתרחשה לבני ישראל הייתה בעצם בגדר "חזרה לימי בראשית", לעידן טרום בריאת הים ותיחומו במקומו. הכול שב באמצעות מעשה הנס ל"מצב ההתחלתי" של "ששת ימי בראשית". אי לכך החלה קריעת הים באמצעו, במקום היווצרותו עם ראשית הבריאה!

*

לאור הבנה זו – אומר רבנו "בית יעקב" – מוסבר היטב, מדוע התורה רומזת "תנאי הראשון" של בקיעת הים לישראל בעת "חזרת הים לאיתנו" דווקא, שאירעה עם גמר קריעת הים עבור ישראל: ולכאורה, מתאים היה ביותר לרמוז הדבר בעת הבקיעה בפסוק "וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם"??

אולם לאור האמור, ניתן להבין הדבר כך:

אילו היה בבקיעת הים מעשה נס "חד פעמי" בלבד כתוצאה משינוי הטבע, כי אז חזרת המים לאיתנם עם סיום הנס אינה בגדר "נס" כלל, אלא בסך הכול חזרה צפויה של המים ל"מהלכם הטבעי" מששת ימי בראשית.

החידוש בדבר היה, לפי הבחנת חז"ל, שבקיעת המים לא התרחשה בתור "שינוי זמני" בלבד בטבע הים, אלא היה בה הרבה יותר מכך: חזרת הים למצבו הראשון, בטרם גיבושו והיותו ל"ים"! בהתאם ל"תנאי" שהותנה עמו בששת ימי בראשית. הלכך, אלמלא התרחש בנוסף "נס" של "חזרת המים לאיתנם הראשון", אז בטל ומבוטל היה מהלך הים מעיקרו, ושוב לא היה הים מוסיף להתקיים בעולם כלל וכלל!!

אי לזאת, נרמזת דרשת "תנאי הראשון" של הים בעת חזרת המים למקומם דווקא, לאמור נס כפול ומכופל אירע כאן: עצם קריעת הים, וכן חזרתו לאיתנו הראשון!

(בית יעקב)

חג שמח!

א פרייליכען יום טוב !